

Utrikesutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026

Till finansministeriet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2026 (RP 99/2025 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 27.10.2025.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- understatssekreterare Pirjo Tulokas, utrikesministeriet
- avdelningschef Juha Savolainen, utrikesministeriet
- ekonomiplaneringschef Katja Bordi, utrikesministeriet
- direktör Ilmari Nalbantoglu, Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingory
- chef, stöd- och koordineringsenh. för intern. bistånd Toni Jokinen, Finlands Röda Kors
- verksamhetsledare Helena Laukko, Finlands FN-förbund.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- De Hundras Kommitté i Finland rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inledning

(1) Utrikesministeriets huvudtitel 24 föreslås få sammanlagt 1,155 miljarder euro i anslag för 2026. Jämfört med budgeten för 2025 innebär det en minskning med 65,9 miljoner euro (-5 %). Minskningen påverkas av den minskning på sammanlagt 46 miljoner euro som riktats till förvaltningsområdet som en del av regeringens anpassningsåtgärder under våren 2025. Av anslagen under huvudtiteln är utrikesförvaltningens andel 25 procent, krishanteringens andel 6 procent, andelen för internationellt utvecklingssamarbete 52 procent och andelen för övriga utgifter 16 procent.

Utlåtande UtUU 7/2025 rd

(2) De viktigaste målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är enligt budgetpropositionens motivering att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, förhindra att Finland hamnar i en territoriell konflikt och garantera finländarnas säkerhet och välfärd. Grunden för utrikes- och säkerhetspolitiken är enligt propositionen rättsstatsprincipen, de mänskliga rättigheterna, jämlikhet och demokrati. Europeiska unionen och försvarsalliansen Nato konstateras utgöra den samarbetsbaserade kärnan i Finlands utrikespolitik.

Omkostnader

(3) För utrikesministeriets omkostnader föreslås ett anslag på 245,3 miljoner euro 2026. Beloppet är 4,8 miljoner euro mindre än i budgetpropositionen för 2025. Enligt uppgift riktas sparkravet för omkostnaderna i första hand till ministeriets funktioner i Finland där den ersättande rekryteringen ska minskas och funktionerna effektiviseras. Enligt nuvarande bedömningar leder sparkravet inte till uppsägningar eller permitteringar.

(4) Finlands nuvarande beskickningsnät omfattar 90 beskickningar. Kontoren i Damaskus och Kabul är tillfälligt stängda. År 2025 öppnades ett generalkonsulat i Houston, Texas. I budgeten för 2026 har det reserverats sammanlagt 150,8 miljoner euro för beskickningarnas utgifter. Det är 1 miljon euro mindre än i år. Enligt uppgift måste utrikesministeriet under 2026 dra in sju diplomatposter vid beskickningarna. Ministeriet granskar för närvarande mer i detalj hur minskningarna ska göras. Det kan inkludera stängning av vissa beskickningar.

(5) När det gäller beskickningarna betonar utrikesutskottet vikten av ett täckande och fungerande nätverk som på bred front främjar Finlands och finländarnas intressen inom olika sektorer av statsförvaltningen och samhället. Utskottet betonar vikten av långsiktighet och en bred helhetsbedömning i utvecklingen och upprätthållandet av beskickningsnätet. En omvärld i förändring kräver framsyn, uppföljning, analys och flexibel användning av resurserna. Att samma beskickningar ömsom stängs och ömsom öppnas igen varken ligger i Finlands intresse eller motsvarar utskottets krav på långsiktighet, och måste därför undvikas. Som ett led i utvecklingen av beskickningsnätet bör man överväga kostnadseffektiva lösningar som stöder samhällsekonomin. Man kan också se hur de andra nordiska länderna har gjort. Kommersiella intressen måste beaktas när Business Finlands utrikesfunktioner integreras i utrikesförvaltningen.

(6) När det gäller beskickningarna upprepar utskottet sin långvariga oro över att reparationerna av beskickningsfastigheter utomlands fördröjs och det eftersatta underhållet ökar. Det är viktigt att statens representationsfastigheter underhålls i rätt tid. Enligt uppgift kommer även säkerhetshot och datasäkerhetsbehov att orsaka beskickningarna ytterligare behov. Utskottet anser att det är mycket viktigt att se till att dessa behov tillgodoses för att trygga såväl personalens säkerhet som utbytet av konfidentiell information.

(7) Finland kandiderar för att bli medlem i FN:s säkerhetsråd för perioden 2029—2030. Utskottet anser att det är viktigt att ett eventuellt bereds och sköts väl och tilldelas tillräckliga resurser, så att möjligheterna att påverka kan utnyttjas maximalt.

Utlåtande UtUU 7/2025 rd

Främjande av export

(8) Enligt regeringsprogrammet ska Team Finland-nätverkets verksamhet och ledning ses över i samarbete med näringslivet för att stödja Finlands strategiska intressen. I det sammanhanget ska Business Finlands utlandsverksamhet integreras i utrikesförvaltningen före den 1 januari 2026. I och med integrationen får företagen centraliserat de tjänster som utrikesförvaltningen och Business Finlands för närvarande erbjuder utomlands.

(9) Utrikesutskottet har ansett det viktigt att effektivisera Finlands offentligt finansierade exportfrämjande verksamhet. Det är särskilt viktigt att stödja små och medelstora företags internationalisering. Utskottet har efterlyst en tydlig uppföljning av nivån på de resurser som används för exportfrämjande och av verksamhetens genomslag också efter reformen. Det är positivt att de exportfrämjande tjänster nu säkerställs genom ett separat moment i budgeten.

Krishantering

(10) Utrikesutskottet lyfter fram krishantering som ett viktigt område för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och ett led i strävan att ta internationellt ansvar och bidra till den gemensamma säkerheten. Utskottet betonar vikten av att ha en övergripande syn på krishantering och trygga resurserna för såväl civil som militär krishantering.

(11) Utskottet fäster också uppmärksamhet vid deltagandet i övervakningsuppdrag inom krishantering och vid den möjlighet de erbjuder att på ett kostnadseffektivt sätt visa att Finland förbinder sig till det internationella regelbaserade systemet i olika krisområden. Också ett blygsamt deltagande i övervakningsuppdrag kan ge Finland betydande fördelar i fråga om tillgång till information och landets synlighet.

Vissa statsunderstöd och statsbidrag

(12) Utrikesutskottet betonar att finansieringen under momentet Vissa statsunderstöd och statsbidrag är central för flera finländska föreningar och organisationer som behandlar utrikes- och säkerhetspolitiska frågor. Utskottet betonar vidare organisationernas långsiktiga och viktiga informationsarbete om Finlands åtaganden och skyldigheter, och framhåller att detta stöder Finlands utrikespolitiska mål. Det är viktigt att i budgeten trygga verksamhetsförutsättningarna för aktörerna inom denna sektor.

Utvecklingssamarbete

(13) Utrikesutskottet betonar utvecklingspolitikens betydelse som en del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Målen för utvecklingssamarbetet baserar sig på de mål för hållbar utveckling som Finland främjar. Utskottet anser att det är viktigt med kontinuitet i utvecklingspolitiken och att det är positivt att det i budgetpropositionen sägs att Finlands prioriteringar inte ändras. Prioriteringarna är att stärka kvinnors och flickors ställning, självbestämmanderätt och sexuella och reproduktiva hälsa samt utbildning och klimatåtgärder.

Utlåtande UtUU 7/2025 rd

(14) Som en del av anpassningsåtgärderna inom de offentliga finanserna föreslås det i budgeten en minskning på 77 miljoner euro för det egentliga utvecklingssamarbetet 2026. Utifrån riktlinjerna i regeringsprogrammet och de ytterligare besparingar som beslutades år 2025 är den totala nivån cirka 457 miljoner euro. Enligt uppgift kan nedskärningarna också påverka verksamheten inom Finlands särskilda insatsområden. Därutöver fortsätter stödet till utvecklingsländer som ges genom finansiering för utvecklingssamarbete i form av lån och investeringar med ett belopp på cirka 70 miljoner euro. Sammantaget föreslås det 1,034 miljarder euro för Finlands offentliga utvecklingssamarbete. Beloppet omfattar utöver ett moment för det egentliga utvecklingssamarbetet och ett moment för lån och investeringar även andra poster som ska rapporteras som utvecklingssamarbete inom de olika ministeriernas förvaltningsområden.

(15) Anslagsnivån innebär att Finland 2026 riktar cirka 0,35 procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingssamarbete. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Orpo har Finland försökt nå den nivå på 0,7 procent av bruttonationalinkomsten för utvecklingsfinansieringen som FN rekommenderar, men målet har tyvärr inte nåtts.

(16) I fråga om målnivån för finansieringen påpekar utskottet också att den internationella rekommendationen är att avsätta 0,15—0,20 procent av utvecklingsfinansieringen för de minst utvecklade och bräckliga staterna (LDC-länderna, Least Developed Countries). Enligt uppgift beräknas stödet till de minst utvecklade ländernas 2026 uppgå till cirka 0,10 procent av BNI. Utskottet noterar att uppföljningen av LDC-finansieringen saknas i budgetpropositionen.

(17) Utskottet fäster mer allmänt uppmärksamhet vid den kritiska situationen som följer av att upp till en tredjedel av den internationella utvecklingsfinansieringen faller bort inom några år i och med nedskärningarna i Förenta staterna och andra traditionella finansiärsländer. Också i Europa har flera stater och EU beslutat om stora besparingar i anslagen för utvecklingssamarbete. I en situation med minskande anslag förutsätter framtiden för FN:s utvecklingssystem och uppnåendet av målen för hållbar utveckling ett starkt och omfattande internationellt samarbete samt att utvecklingsfinansieringens finansieringsbas stärks också genom nya partner. Det är viktigt att finanssektorn förnyas kontrollerat och strategiskt och att andelen nya finansieringsformer ökar, inklusive privat finansiering. Utskottet har behandlat behovet av närmare samarbete också i sitt betänkande om redogörelsen för internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete (UtUB 15/2024 rd) och i sitt utlåtande om redogörelsen för hållbar utveckling (UtUU 1/2025 rd).

(18) För att få en helhetsbild av hur anslagsändringarna påverkar utvecklingssamarbetet och finansieringens genomslag har utskottet ansett det motiverat att utrikesministeriet bereder en rapport om de konkreta konsekvenserna för Finlands utvecklingssamarbete (UtUU 5/2025 rd). Enligt uppgift kommer rapporten att lämnas till riksdagen i slutet av 2025.

(19) I budgetpropositionen konstateras det att Ukraina är den största samarbetsparten i Finlands utvecklingssamarbete under regeringsperioden. Under momentet Stöd till Ukraina föreslås 57 miljoner euro 2026 (47 miljoner euro 2025). Enligt budgetpropositionen tar man i fråga om allt stöd hänsyn till stärkandet av rättsstatens strukturer och bekämpning av korruption. Ukraina får också betydande humanitärt bistånd.

Utlåtande UtUU 7/2025 rd

(20) När det gäller multilateralt utvecklingssamarbete betonar utskottet särskilt FN:s och dess underlydande organisationers betydelse när det gäller att främja målen för Finlands utvecklingspolitik och hållbar utveckling. Utskottet välkomnar att budgetpropositionen fortfarande betonar vikten av kontinuitet i arbetet och mandatet för FN:s befolkningsfond UNFPA, jämställdhetsorganisation UN Women och barnfond UNICEF. Under sakkunnigutfrågningen framgick det att nedskärningarna i Finlands anslag inte gäller dessa organisationer.

(21) Stödet till finländska frivilligorganisationer förblir i budgetpropositionen oförändrat och uppgår till 98 miljoner euro. Eftersom organisationernas arbete är effektivt, resultatrikt och mångsidigt och biståndet via organisationerna når också de minst utvecklade länderna anser utrikesutskottet det motiverat att anslagsnedskärningarna inte riktas till finländska frivilligorganisationer.

(22) Budgetpropositionen innehåller ett nytt moment för humanitär katastrofhjälp, som föreslås få 30 miljoner euro. Av anslaget riktas 5 miljoner euro enligt propositionen till de palestinska områdena (Gaza). Utöver det nya momentet föreslås 55 miljoner euro för humanitärt bistånd via det befintliga momentet för egentligt utvecklingssamarbete. Utskottet välkomnar propositionen och konstaterar att den återställer det obundna humanitära biståndet till den tidigare budgeterade nivån på 85 miljoner euro. Det är viktigt att biståndet fokuserar på att hjälpa de mest utsatta. Finland bör ha beredskap att vid behov under budgetåret höja finansieringsnivån för humanitärt bistånd genom en tilläggsbudget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande UtUU 7/2025 rd

Helsingfors 17.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Sofia Vikman saml
medlem Eva Biaudet sv
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Anne Kalmari cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Wille Rydman saf
medlem Jenna Simula saf
medlem Ville Skinnari sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Timo Harakka sd
ersättare Ville Kaunisto saml
ersättare Minna Reijonen saf
ersättare Tuula Väättäinen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.

Utlåtande UtUU 7/2025 rd
Avvikande mening 1

Avvikande mening

Motivering

Nedskärningarna i det egentliga utvecklingssamarbetet håller enligt vår mening en ohållbar nivå med tanke på anslagsbehoven och Finlands utrikespolitiska genomslag. Vi anser att nedskärningen på 77 miljoner euro i anslaget för egentligt utvecklingssamarbete åren 2025—26 är orimligt och bör justeras.

Tonvikten i nedskärningarna ligger nu på multilateralt och regionalt utvecklingssamarbete. Därigenom minskar Finland sitt stöd till det multilaterala internationella systemet och FN och inskränker på motsvarande sätt sina bilaterala relationer och möjligheter att påverka. Detta sker samtidigt som många centrala aktörer minskar sina satsningar på utveckling.

Utvecklingssamarbetet är en central del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik och utgör en viktig utrikespolitisk påverkanskanal. Nedskärningarna i utvecklingssamarbetet drabbar insatserna för att minska fattigdomen och ojämlikheten samt leder till en försvagning av klimatåtgärderna och främjandet av hållbar utveckling i vidare bemärkelse. Genom utvecklingssamarbetet stärks de bilaterala relationerna och skapas möjligheter också för nya exportmarknader. Nedskärningarna i utvecklingssamarbetet fjärrar också Finland från FN:s mål att rikta 0,7 procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingssamarbete. Enligt uppskattning uppgår Finlands utvecklingssamarbete 2026 till 0,35 procent av bruttonationalinkomsten.

I och med nedskärningarna blir det svårare för Finland att förverkliga sina egna utrikespolitiska mål, och utrikesförvaltningens arbete i fråga om utvecklingsfrågor blir ojämnt och ryckigt. Stödet till hållbar utveckling och FN:s Agenda 2030 är också en del av Finlands utrikespolitik, så uppnåendet av de utrikespolitiska målen äventyras.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 17.10.2025

Johannes Koskinen sd
Timo Harakka sd
Ville Skinnari sd
Tuula Väättäinen sd
Pekka Haavisto gröna

Utlåtande UtUU 7/2025 rd Avvikande mening 2

Avvikande mening

Motivering

Regeringen kommer under innevarande period att genomföra verkligt kraftiga nedskärningar i utvecklingssamarbetet. Vi står nu inför den fjärde nedskärningen i finansieringen av utvecklingssamarbetet under denna regeringsperiod. Med beaktande av tidigare budgetbeslut under regeringsperioden minskas anslagen för egentligt utvecklingssamarbete med sammanlagt cirka 76 miljoner åren 2025—26. Finland drar sig alltså ur sitt globala ansvar i en tid då spåren efter pandemin, den förvärrade klimatkrisen och de geopolitiska spänningarna ökar fattigdomen och instabiliteten i hela världen.

Utöver att de massiva nedskärningarna i utvecklingspolitiken etiskt sätt är helt oansvariga inskränker de också Finlands utrikespolitiska handlingsutrymme och trovärdighet ute i världen. Nedskärningarna inverkar också på hur Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska mål sammanlagt kan uppnås. I stället för nedskärningar bör Finland nu i handling visa att landet bär sitt globala ansvar i en situation där förtroendet för västländerna i den globala södern håller på att vittra sönder inför till följd av de enorma dubbla standarderna. Regeringens nedskärningar i utvecklingssamarbetet måste återtå.

Vänsterförbundet är mycket oroat över den riktning som regeringen Orpo stakar ut för Finlands utvecklingspolitik. För första gången i historien är målet för Finlands utvecklingspolitik inte att utrota fattigdomen och minska ojämlikheten, utan som övergripande mål för Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete har det i enlighet med den nya redogörelsen för internationella ekonomiska relationer och utvecklingssamarbete skrivits in ett "allt närmare samband mellan handel och utveckling". Handeln får företräde framför utvecklingssamarbetet: tyngdpunkten ligger på att främja Finlands export och finländska företags möjligheter. Detta är en helt felaktig, ansvarslös och kortsiktig riktning.

Vår utvecklingspolitik måste vara kontinuerlig och följdriktig. Ett förmöget land som Finland måste stödja en hållbar utveckling också på andra håll så att ingen lämnas åt sitt öde. Målet för Finlands utvecklingspolitik bör därför fortsättningsvis vara att i enlighet med de internationella förpliktelser utrota fattigdomen och minska ojämlikheten samt stärka hållbar utveckling och mänskliga rättigheter. I och med den nya tyngdpunkten i handelspolitiken är det viktigt att de handelspolitiska åtgärderna har mål som baserar sig på hållbar utveckling och beaktar utvecklingsländernas ojämlika handelssituation samt att utfallet bevakas.

Finland har internationellt förbundit sig till vissa höjningar av anslagen för utvecklingssamarbete. Det är viktigt att Finland i enlighet med FN:s mål fortfarande eftersträvar att 0,7 procent av bruttonationalinkomsten används för utvecklingssamarbete och allokera 0,2 procent för samarbete med och bistånd till de minst utvecklade länderna (LDC-länderna). Uppföljningen av LDC-ländernas finansieringsandel bör återföras till statsbudgeten. Dessutom bör 85 procent av de åtgärder som stöds främja jämställdheten mellan könen. Finland måste i rättvisans namn bära sitt ansvar för den globala hållbara utvecklingen.

Utlåtande UtUU 7/2025 rd Avvikande mening 2

Deltagande i internationell civil krishantering är en central del av Finlands utrikes- och säkerhetspolitik. Samtidigt bär Finland sitt ansvar på det internationella planet och bidrar till att förebygga och lösa konflikter och bygga fred. Finlands insatser inom civil krishantering är också kända ute i världen. Därför måste vi också se till att det finns tillräckliga resurser för detta. Civilpersonalens deltagande i krishantering ökar dock inte längre. I fjol gjordes en nedskärning på 2 miljoner euro i anslagen och för 2026 föreslås samma anslagsnivå som för 2025. Med anslaget för 2025 och 2026 kan cirka 130—135 experter sändas till insatserna, vilket är ett tiotal experter färre än 2024. Målet enligt den nationella strategin för civil krishantering är 150 experter, och man bör också i fortsättningen eftersträva den nivån.

Aktiva, omfattande och pluralistiska frivilligorganisationer är ett viktigt inslag i vår finländska demokrati och de är ett av de element som formar Finland till ett civilt samhälle. I Finland har man insett att ett omfattande och mångsidigt organisationsfält i ett litet land som vårt förutsätter statligt ekonomiskt stöd. Regeringen har dock beslutat att skära ned på understöden till frivilligorganisationerna inom flera olika förvaltningsområden och har helt och hållet upphört med statsunderstödet till fredsorganisationerna. Finländska civilsamhällesorganisationer bedriver ett synligt och verkningsfullt sakkunnigarbete och det måste tryggas även i fortsättningen. Utrikesministeriets understöd för civilsamhällesorganisationernas utrikes- och säkerhetspolitiska verksamhet har skurits ned. Nästa år ökar anslagen under momentet ”Vissa statsunderstöd och statsbidrag” i samband med reformen av Team Finland och de understöd som reserverats för andelslaget Viexpo och den finsk-svenska handelskammaren och som överförs från arbets- och näringsministeriet, men stödet till frivilligorganisationerna kommer inte att öka. Stödet till utrikes- och säkerhetspolitiska civilsamhällesorganisationer måste återställas till minst 2024 års nivå och det måste säkerställas att stödet fortsätter. Understödet till organisationerna för kommunikations- och utbildningsprojekt om global utveckling bör återinföras.

Regeringen har beslutat att helt och hållet slopa finansieringen av samarbetet kring Östersjön, Barentsregionen och Arktis i en tid då dessa områden blir allt viktigare. Med hjälp av denna finansiering har Finland främjat stabilitet, säkerhet, hållbar utveckling och ekonomiska samarbetsmöjligheter i Östersjöområdet, Barentsregionen och den arktiska regionen samt bidragit till att lösa exempelvis utmaningar i samband med bekämpningen av klimatförändringen och anpassningen till den. Detta arbete måste tryggas även i fortsättningen.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 17.10.2025

Veronika Honkasalo vänst